

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΥΠΡΟΥ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

**ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ ΣΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΣΧΟΛΕΙΟ
ΑΠΟ ΤΗ ΘΕΩΡΙΑ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ**

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, 9-10 Ιουνίου 2023

**Περλήψεις Εισηγήσεων
και
Βιογραφικά Σημειώματα Εισηγητών/Εισηγητριών**

Διοργανωτές Συνεδρίου

Κέντρο Λογοτεχνικών και Πολιτισμικών Σπουδών (ΚΕΛΟΠΟΣ)

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου

Διεύθυνση Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης

Κεντρική Ομιλία

Δρ Αφροδίτη Αθανασοπούλου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Κύπρου

Τίτλος Ομιλίας: Προκλήσεις και ζητούμενα της λογοτεχνικής εκπαίδευσης σήμερα

Περίληψη Ομιλίας

Το ερέθισμα της ομιλίας μου δίνουν οι απόψεις που διατύπωσε ο Τσβέταν Τοντόροφ (Tzvetan Todorov, 1939-2017), ένας από τους σημαντικότερους θεωρητικούς και κριτικούς της λογοτεχνίας, στο βιβλίο του *Η λογοτεχνία σε κίνδυνο* (α' γαλλ. έκδοση 2007, ελλ. μτφρ. 2013). Στόχος είναι να δείξω τους κινδύνους που κατά τον Τοντόροφ διατρέχει η λογοτεχνική εκπαίδευση και ευρύτερα η ανθρωπιστική παιδεία σήμερα, εντός και εκτός σχολείου. Τα βασικά θέματα που θα εξεταστούν είναι η κατάχρηση της θεωρίας στη λογοτεχνική εκπαίδευση, οι παρερμηνείες στη μέθοδο διδασκαλίας των κειμένων, το χάσμα μεταξύ διδασκόντων και διδασκομένων ως προς τα λογοτεχνικά αναγνώσματα, οι επαγγελματικές προκαταλήψεις και αντιστάσεις αλλά και τα κενά στην κατάρτιση των φιλολόγων, το ζητούμενο του εκσυγχρονισμού της ύλης ως αναγκαίο άνοιγμα της λογοτεχνίας στην κοινωνία και στη ζωή. Με βάση αυτούς τους άξονες προβληματισμού, στην ομιλία θα παρουσιαστούν τρόποι με τους οποίους η διδασκαλία της λογοτεχνίας δύναται να συμβάλει στην «ευαίσθητη γνώση» και στον «κριτικό ουμανισμό», όπως τον εννοεί ο σημαντικός αυτός στοχαστής, και όπως επιχειρήθηκε στο Πρόγραμμα Σπουδών Λογοτεχνίας (2010), το οποίο συντάχθηκε με τη συνεργασία ακαδημαϊκών και μάχιμων φιλολόγων στο πλαίσιο της Εκπαιδευτικής Μεταρρύθμισης για τα δημόσια σχολεία της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Βιογραφικό Σημείωμα

Η Αφροδίτη Αθανασοπούλου είναι Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Νεοελληνικής Φιλολογίας στο Τμήμα Βυζαντινών και Νεοελληνικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο Κύπρου. Έχει διδάξει επίσης στα Πανεπιστήμια της Padova, της Πάτρας, στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ) και στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Τα βασικά ερευνητικά της ενδιαφέροντα αφορούν τον ελληνικό Ρομαντισμό, με έμφαση στο έργο του Διονυσίου Σολωμού, την πεζογραφία του Νίκου Καζαντζάκη, τη Μετρική, τις σχέσεις Ιστορίας-Λογοτεχνίας και τη Διδακτική της Λογοτεχνίας. Έχει συμμετάσχει σε πολλά Συνέδρια και Ημερίδες για θέματα και συγγραφείς της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας και της Διδακτικής της, ενώ εργασίες της έχουν δημοσιευτεί σε επιστημονικά περιοδικά και συλλογικούς τόμους στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Είναι η συγγραφέας του βιβλίου *Ιστορία και Λογοτεχνία σε διάλογο* (Επίκεντρο, 2016), ενώ πρόσφατα κυκλοφόρησε το βιβλίο της *Σχήματα λόγου* (Μεταίχμιο, 2022) και η *Αλληλογραφία Στυλιανού Αλεξίου – Λεύκιου Ζαφειρίου* με δική της επιμέλεια και σχολιασμό (Το Ροδακίό, 2022). Έχει επίσης μεταφράσει (από τα ιταλικά) ή/και επιμεληθεί μελέτες και τόμους με σημαντική απήχηση στις Νεοελληνικές Σπουδές (για τον Κορνάρο, τον Κάλβο, τον Καβάφη, τον Σικελιανό, τους λογοτεχνικούς τόπους, την αφηγηματολογία). Είναι η συντάκτρια του Προγράμματος Σπουδών Λογοτεχνίας στην κυπριακή εκπαίδευση στο πλαίσιο της Εκπαιδευτικής Μεταρρύθμισης και η Συντονίστρια της Συντακτικής Ομάδας των νέων διδακτικών εγχειριδίων για το Γυμνάσιο *Ο λόγος ανάγκη της ψυχής*. Περισσότερα για το επιστημονικό και συγγραφικό έργο της στο:

<https://ucy.academia.edu/AfroditiAthanasopoulou>

Α΄ Συνεδρία

Δρ Λεωνίδας Γαλάζης

Δρ Σαλώμη Χατζηνεοφύτου

Τίτλος Εισήγησης: Αναγνωστική στάση και συμπεριφορά των μαθητών και μαθητριών Μέσης Εκπαίδευσης και απόψεις των φιλολόγων για τη διδασκαλία του λογοτεχνικού βιβλίου στη Μέση Εκπαίδευση

Περίληψη Εισήγησης:

Η εισήγηση θα επικεντρωθεί στην αναγνωστική στάση και συμπεριφορά των μαθητών και μαθητριών Μέσης Εκπαίδευσης καθώς επίσης και στις απόψεις των φιλολόγων για τη διδασκαλία του λογοτεχνικού βιβλίου στη Μέση Εκπαίδευση. Αρχικά θα γίνει αναφορά σε γενικά στοιχεία και πληροφορίες που αφορούν στη διεξαγωγή της συγκεκριμένης έρευνας κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς 2022-2023, και στη συνέχεια θα παρουσιαστούν και θα σχολιαστούν οι απαντήσεις των μαθητών και μαθητριών καθώς επίσης και των φιλολόγων. Τέλος, θα παρουσιαστούν συγκεκριμένες συγκλίσεις και αποκλίσεις ανάμεσα στην αναγνωστική στάση και συμπεριφορά των μαθητών και μαθητριών Μέσης Εκπαίδευσης και των απόψεων των φιλολόγων για τη διδασκαλία του λογοτεχνικού βιβλίου στη Μέση Εκπαίδευση.

Βιογραφικά Σημειώματα

Ο Λεωνίδας Γαλάζης γεννήθηκε το 1962 στη Λευκωσία. Σπούδασε Ελληνική Φιλολογία στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και συνέχισε με μεταπτυχιακές σπουδές στο Τμήμα Βυζαντινών και Νεοελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Κύπρου. Είναι διδάκτωρ Νεοελληνικής Φιλολογίας του ίδιου Πανεπιστημίου. Εργάζεται ως Επιθεωρητής Φιλολογικών Μαθημάτων στο Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας. Έχει εκδώσει δέκα ποιητικές συλλογές και πέντε βιβλία μελετών – δοκιμίων για θέματα λογοτεχνίας. Είχε τη φιλολογική επιμέλεια διάφορων συλλογικών τόμων και τη γενική επιμέλεια της Ανθολογίας Δύο αιώνες επώνυμης κυπριακής ποίησης 1837-2021 (Λευκωσία, Ο.Λ.Κ., 2021). Το 1982 τιμήθηκε από το Υπουργείο Παιδείας της Κύπρου με το Βραβείο Νέου Λογοτέχνη για την ποιητική του συλλογή *Ιατρική βεβαίωση* και το 2010 με το Κρατικό Βραβείο Ποίησης Κύπρου για τη συλλογή *Λοκριγκάνα*. Τον Οκτώβριο του 2019 τιμήθηκε, για την προσφορά του στη λογοτεχνία και στον πολιτισμό, με το Χρυσό Μετάλλιο Μεγάλου Αλεξάνδρου από τον Διεθνή Πολιτιστικό Οργανισμό για την Ανάπτυξη του Πνεύματος και της Τέχνης «Το Καφενείο των Ιδεών» (Σαλαμίνα-Ελλάδα). Είναι πρόεδρος του Δ.Σ. του Ομίλου Λογοτεχνίας και Κριτικής και μέλος του Κέντρου της Διεθνούς Ένωσης Συγγραφέων (ΠΕΝ Κύπρου). Αναλυτική εργογραφία του Λ. Γαλάζη και κριτικογραφία για το έργο του είναι προσβάσιμη στον σύνδεσμο:

<https://olk.com.cy/members/galazis-leonidas/>

Η Σαλώμη Χατζηνεοφύτου είναι καθηγήτρια Ελληνικής Φιλολογίας στη Μέση Εκπαίδευση (Β.Δ.) και λειτουργός Αναλυτικών Προγραμμάτων στο μάθημα της Λογοτεχνίας. Το 1998 ολοκλήρωσε το Πτυχίο της Ελληνικής Φιλολογίας στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών και ακολούθησε

μεταπτυχιακές σπουδές στα Παιδαγωγικά (MA in Educational Studies, The University of Warwick,) και στα Νέα Ελληνικά (MPhil in Byzantine, Ottoman and Modern Greek Studies, The University of Birmingham). Το 2012 απέκτησε Διδακτορικό τίτλο στα Παιδαγωγικά (PhD in Educational Studies, Saint Louis University). Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα σχετίζονται κυρίως με το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο των μαθητών/-τριών σε σχέση με τη σχολική επιτυχία/αποτυχία, τους τύπους γονέων και την εμπλοκή τους στη σχολική ζωή καθώς επίσης και με τις διάφορες μορφές μάθησης, με έμφαση στην άτυπη. Έχει δώσει διαλέξεις και έχει συμμετάσχει σε ραδιοφωνικές εκπομπές με σχετική θεματολογία. Έχει επίσης συγγράψει άρθρα που δημοσιεύτηκαν στον ημερήσιο τύπο.

Παναγιώτης Πέτσας

Τίτλος Εισήγησης: Η αξιοποίηση της συγγραφικής εμπειρίας στη Λέσχη Ανάγνωσης του σχολείου

Περίληψη Εισήγησης

Ο θεσμός της σχολικής Λέσχης Ανάγνωσης έχει, αναμφίβολα, μεγάλη σημασία στην προώθηση της επαφής των μαθητών με το βιβλίο, την ανάπτυξη της φιλαναγνωσίας των μαθητών, την καλλιέργεια της φαντασίας και της δημιουργικότητας, την ανάπτυξη δεξιοτήτων δημιουργικής γραφής, τη βελτίωση του προφορικού και γραπτού λόγου και κυρίως, την πρόκληση της απόλαυσης εκείνης που απορρέει από την ανάγνωση. Παράλληλα, έχει ως στόχο τη διεύρυνση της αντίληψης των μαθητών γύρω από την πορεία γέννησης ενός έργου, από τη σύλληψη της ιδέας που οδηγεί στη συγγραφή ενός βιβλίου μέχρι και την τοποθέτησή του σε ένα βιβλιοπωλείο. Η εμπειρία εκπαιδευτικών που έχουν ασχοληθεί με το συγγραφικό έργο, ιδιαίτερα στην περίπτωση που υπηρετούν στη σχολική μονάδα, είναι ιδιαίτερα χρήσιμη, καθώς προσφέρει μια πολύτιμη ευκαιρία επαφής των μαθητών με όλα τα πιο πάνω, στο πλαίσιο της Λέσχης Ανάγνωσης του σχολείου. Η παρουσίαση αυτή θα επικεντρωθεί στον τρόπο με τον οποίο αξιοποιήθηκε η έκδοση της συλλογής ποιημάτων «Στον κύκλο του Οδυσσέα» στη Λέσχη Ανάγνωσης του Γυμνασίου Παλουριώτισσας, κατά τα σχολικά έτη 2021 - 2022 και 2022 - 2023, μέσω της σύνδεσης του ποιητικού λόγου της συλλογής με τις προϋπάρχουσες γνώσεις των μαθητών από το μάθημα της Αρχαιογνωσίας (Ομήρου *Ιλιάδα* και *Οδύσσεια*).

Βιογραφικό Σημείωμα

Ο Παναγιώτης Πέτσας γεννήθηκε στη Λευκωσία. Σπούδασε Ελληνική Φιλολογία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και Δημόσια Διοίκηση στο Πανεπιστήμιο Λευκωσίας. Έχει, παράλληλα, εξειδικευτεί στον τομέα της επαγγελματικής μάθησης και ανάπτυξης, αποκτώντας το Diploma on Learning & Development από το Chartered Institute of Personnel and Development (CIPD). Εργάστηκε ως Διοικητικός Λειτουργός στο Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού και ως Λειτουργός Επιμόρφωσης στην Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης. Τα τελευταία χρόνια υπηρετεί ως Καθηγητής Φιλολογικών στη Μέση Εκπαίδευση.

Στα τέλη του 2021 εξέδωσε την πρώτη του ποιητική συλλογή με τίτλο «Στον κύκλο του Οδυσσέα». Για το βιβλίο του αυτό απέσπασε το βραβείο του πρωτοεμφανιζόμενου λογοτέχνη από τον Όμιλο Λογοτεχνίας και Κριτικής για εκδόσεις του 2021. Ποιήματά του έχουν δημοσιευτεί στον εγχώριο τύπο και σε λογοτεχνικούς ιστοχώρους.

Μαρία Α. Μίτλεττον

Τίτλος Εισήγησης: Δημιουργικότητα και λογοτεχνία στο Λύκειο: τρία πειράματα, ένα συμπέρασμα

Περίληψη Εισήγησης

Η δημιουργικότητα στην εκπαίδευση κατά γενική ομολογία συμβάλλει στην καλλιέργεια της πρωτοβουλίας, της κριτικής και ελεύθερης σκέψης, αλλά και στην κοινωνική αγωγή του ατόμου, καθώς προάγει και ενισχύει τη συνεργασία, την ενσυναίσθηση, τον ανθρωπισμό, την αλληλεγγύη και πολλά άλλα. Ωστόσο στη διδακτική πράξη και ιδιαίτερα στο μάθημα της λογοτεχνίας είναι δυσεπίτευκτη, εφόσον χρειάζεται να επιστρατεύσουμε στοιχεία πιο πρακτικά, όπως είναι το πείραμα, η ανατροπή, ο αιφνιδιασμός, το παιχνίδι, και με αντίπαλο πάντα τον χρόνο. Με την περιγραφή τριών πειραμάτων, του πειράματος "Ας παίξουμε με το κείμενο, ας πειράξουμε το κείμενο", του πειράματος "Κι άλλη λογοτεχνία, κι άλλη τέχνη" και του πειράματος "Εργαστήρι έκφρασης για τα λογοτεχνικά κείμενα", καταγράφονται διαπιστώσεις-παρατηρήσεις, που καταλήγουν σε ένα συμπέρασμα σχετικά με τον βαθμό στον οποίο μπορεί να είναι εφικτή η δημιουργικότητα στο πλαίσιο της διδακτικής του μαθήματος στο Λύκειο, τους παράγοντες που την υπονομεύουν ή τους κινδύνους που ενέχει η πρακτική της εφαρμογή, το κόστος και το ρίσκο που εμπεριέχει ως εγχείρημα, τα θετικά αποτελέσματα που μπορεί να κάνουν το ρίσκο ν' αξίζει τον κόπο αλλά και το πλαίσιο θεώρησης της δικής μας αποστολής και των γενικών σκοπών του μαθήματος, εάν επιθυμούμε να του προσδώσουμε και τον δημιουργικό χαρακτήρα.

Βιογραφικό Σημείωμα

Η Μαρία Α. Μίτλεττον γεννήθηκε στην Κύπρο και σπούδασε Κλασική Φιλολογία, Φιλοσοφία και Αρχαίο Ελληνικό Θέατρο. Εργάζεται ως Φιλολόγος στη Μέση Εκπαίδευση. Εξέδωσε την ποιητική συλλογή «Γυναικών Λόγος (Το παράπονο της σφαγμένης ιέρειας)», τη συλλογή πεζογραφημάτων «Η μονομερής μας αλληλογραφία» και το θεατρικό «Το πλοίο» (εκδόσεις Ζωή και Τέχνη). Σε συνεργασία με τη Χρίστια Μίτλεττον έγραψε τα θεατρικά «Η τοῦ Σωκράτους δίκη ἐν θεάτρῳ» και «Η δίκη του Ορέστη εν θεάτρῳ» (εκδόσεις Hippasus). Κείμενά της δημοσιεύονται σε ελληνικά λογοτεχνικά περιοδικά και άρθρα της εκπαιδευτικού περιεχομένου στον ιστότοπο Paideia News.

Β' Συνεδρία

Δρ Νίκη Μελανίδου

Τίτλος Εισήγησης: Η διδασκαλία της λογοτεχνίας στους μαθητές με μεταναστευτική βιογραφία που φοιτούν στο Γυμνάσιο

Περίληψη Εισήγησης

Η εισήγηση για τη διδασκαλία της λογοτεχνίας στους μαθητές με μεταναστευτική βιογραφία απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς και περιλαμβάνει προτάσεις που θα βελτιώσουν τη διαδικασία της μάθησης. Προτείνεται η δημιουργία διδακτικού προγράμματος που προσαρμόζεται στις ανάγκες των μαθητών με μεταναστευτική βιογραφία και οι εκπαιδευτικοί καλούνται να αναπτύξουν ένα πρόγραμμα διδασκαλίας που θα λαμβάνει υπόψη το επίπεδο γλωσσικής επάρκειας των μαθητών, το πολιτιστικό τους πλαίσιο και τις προηγούμενες εμπειρίες τους. Η επιτυχία του προγράμματος διδασκαλίας λογοτεχνίας εξαρτάται από ορισμένες προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται. Καταρχάς, ο σχεδιασμός των δραστηριοτήτων και των υλικών να γίνεται με τρόπο που να είναι προσβάσιμα και κατανοητά για τους μαθητές και η ανάπτυξη δεξιοτήτων ανάγνωσης και ερμηνείας λογοτεχνικών κειμένων να επιτυγχάνονται μέσα από διαφοροποιημένες δραστηριότητες. Επιπλέον, η διδασκαλία της λογοτεχνίας στους μαθητές με μεταναστευτική βιογραφία πρέπει να επικεντρώνεται στη δημιουργία ενός ασφαλούς και συμπεριληπτικού περιβάλλοντος, όπου οι μαθητές θα αισθάνονται άνετα να εκφράζουν τις απόψεις τους και να μοιράζονται τις εμπειρίες τους σχετικά με τη λογοτεχνία και τον πολιτισμό τους. Η διαφοροποίηση μπορεί να περιλαμβάνει ποικίλες εργασίες προφορικού ή γραπτού λόγου που ενθαρρύνουν τη συμμετοχή και την αλληλεπίδραση των μαθητών με τα λογοτεχνικά κείμενα και βοηθά στην ατομική πρόοδο, προάγει την ανεξάρτητη σκέψη, την ανάπτυξη των δεξιοτήτων και την ανάπτυξη της δημιουργικότητάς τους. Παράλληλα, να δημιουργείται ένα περιβάλλον διδασκαλίας που ενθαρρύνει τη συμμετοχή όλων των μαθητών ανεξαρτήτως των διαφορών τους και συμβάλλει στην προώθηση της ισότητας και της δικαιοσύνης στην εκπαίδευση.

Βιογραφικό Σημείωμα

Η Νίκη Μελανίδου είναι απόφοιτη του Τμήματος Βυζαντινών και Νεοελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Κύπρου (Πτυχίο Βυζαντινών και Νεοελληνικών Σπουδών και Μεταπτυχιακό Νεοελληνικής Φιλολογίας). Ολοκλήρωσε τις διδακτορικές της σπουδές στο Τμήμα Επιστημών της Αγωγής στο πρόγραμμα «Αναλυτικά Προγράμματα, Διδασκαλία και Συγκριτική Παιδαγωγική με επόπτρια την Καθηγήτρια Μαίρη Κουτσελίνη. Το θέμα της διατριβής της είναι «Coaching/Καθοδήγηση για την εφαρμογή διαφοροποιημένης διδασκαλίας και μάθησης στη βάση δεικτών επιτυχίας και επάρκειας στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας ως δεύτερης». Η Δρ Μελανίδου είναι καθηγήτρια στην Αγγλική Σχολή Λευκωσίας και Ειδική Επιστήμονας Διδασκαλίας στο Σχολείο Ελληνικής Γλώσσας του Πανεπιστημίου Κύπρου. Έχει παρουσιάσει την εργασία της σε διεθνή συνέδρια στο Λονδίνο, στην Αθήνα και στο Άμστερνταμ. Αυτήν την περίοδο ασχολείται με τη συγγραφή υλικού για δημοσίευση άρθρων, με διαλέξεις και με επιμορφώσεις εκπαιδευτικών για την εφαρμογή διαφοροποιημένης διδασκαλίας. Το υλικό της, που σχετίζεται κυρίως με τους τρόπους βελτίωσης της μαθησιακής διαδικασίας, αναρτάται και στη σελίδα της στο Facebook: <https://www.facebook.com/pedagogy.cy>

Μαριλένα Νεοκλέους

Τίτλος Εισήγησης: «Μια ατέλειωτη αρμαθιά αντικλείδια»: Αξιοποίηση ψηφιακών εφαρμογών στη διδακτική της Λογοτεχνίας»

«Ίσως τα ποιήματα που γράφτηκαν
από τότε που υπάρχει ο κόσμος
είναι μια ατέλειωτη αρμαθιά αντικλείδια
για ν' ανοίξουμε την πόρτα της Ποίησης.»
(Γιώργης Παυλόπουλος, Τα αντικλείδια, 1988)

Περίληψη Εισήγησης

Στην εποχή μας οι Φιλολόγοι διαπιστώνουμε συχνά πόσο δύσκολο εγχείρημα είναι να «ξεκλειδώσουμε» την Ποίηση (και τη Λογοτεχνία ευρύτερα) για τους μαθητές μας και να τους κάνουμε να την αγαπήσουν μέσα από τη διδασκαλία μας. Παραφράζοντας τους πιο πάνω στίχους του Γιώργη Παυλόπουλου, η τεχνολογία «είναι πλέον μια ατέλειωτη αρμαθιά αντικλείδια» και για το μάθημα της Λογοτεχνίας. Μια πληθώρα ψηφιακών εργαλείων είναι στη διάθεση του εκπαιδευτικού και μπορεί να κάνει τη Λογοτεχνία πιο προσβάσιμη στους μαθητές μας, ενδεχομένως και πιο ενδιαφέρουσα, παρέχοντας ακόμα τη δυνατότητα βελτιωμένων μαθησιακών αποτελεσμάτων. Πώς όμως βρίσκουμε το σωστό «αντικλείδι»; Με άλλα λόγια ποια είναι τα κριτήρια επιλογής των εργαλείων που θα αξιοποιήσουμε στη διδακτική πράξη; Πώς αξιολογούμε στη συνέχεια τον βαθμό στον οποίο λειτουργούν τα ψηφιακά εργαλεία που επιλέξαμε; Στην εισήγηση αυτή, αφού κατατεθούν ορισμένες σκέψεις που επιχειρούν να απαντήσουν στα πιο πάνω ερωτήματα, θα παρουσιαστούν δοκιμασμένα ψηφιακά εργαλεία στη διδασκαλία της λογοτεχνίας στη σχολική και διαδικτυακή τάξη. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί σε συγκεκριμένες μεθόδους αποτελεσματικής διδασκαλίας όπως: στη διαφοροποίηση της σχολικής τάξης (Flip), στη διαμορφωτική αξιολόγηση και στην ανατροφοδότηση στους μαθητές (Mentimeter, OneNote,) αλλά και στην καλλιέργεια δεξιοτήτων υψηλού επιπέδου σκέψης μέσα από διαδικτυακούς αγώνες επιχειρηματολογίας (kialo edu).

Βιογραφικό Σημείωμα

Η Μαριλένα Νεοκλέους είναι Φιλολόγος στην Αγγλική Σχολή Λευκωσίας. Αποφοίτησε με άριστα από το Πανεπιστήμιο Κύπρου με Πτυχίο Βυζαντινών και Νεοελληνικών Σπουδών και μεταπτυχιακό δίπλωμα Νεοελληνικής Φιλολογίας. Τα τελευταία δώδεκα χρόνια διδάσκει νεοελληνική γλώσσα και λογοτεχνία στην Αγγλική Σχολή Λευκωσίας και παράλληλα συντονίζει τη διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας. Στο πλαίσιο της δραστηριοποίησης της στην Κοινότητα Διδασκαλίας και Μάθησης του σχολείου της, έχει συμβάλει στη διεξαγωγή σεμιναρίων επαγγελματικής ανάπτυξης σε συναδέλφους σε θέματα όπως: η διαμορφωτική αξιολόγηση και ανατροφοδότηση, η υποβολή ερωτήσεων και η ενεργή μάθηση. Κατέχει τον τίτλο της Microsoft Innovative Educator Expert για τα τελευταία δύο χρόνια και με αυτή την ιδιότητα έχει προσφέρει εργαστήρια σε συναδέλφους, διαζώσης και διαδικτυακά, για εφαρμογές της Microsoft με έμφαση στη συμπεριληπτική μαθησιακή εμπειρία και στην ενδυνάμωση κάθε μαθητή (One Note, Forms, Teams, Flip). Στο παρελθόν έχει εργαστεί ως ειδική επιστήμονας σε ιδιωτικό Πανεπιστήμιο διδάσκοντας την ελληνική ως δεύτερη γλώσσα.

Γ΄ Συνεδρία

Δρ Κίκα Χατζηκακού

Ευαγγελία Κούννου

Τίτλος Εισήγησης: Προσεγγίζοντας τη διδασκαλία της λογοτεχνίας σε παιδιά με απώλεια ακοής στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Περίληψη Εισήγησης

Ερευνητικά δεδομένα, φανερώνουν, παγκοσμίως, γλωσσικές δυσκολίες ανάμεσα στον πληθυσμό των παιδιών με απώλεια ακοής. Τα παιδιά με απώλεια ακοής υστερούν σημαντικά σε σύγκριση με τα ακούοντα παιδιά στον τομέα της γλώσσας (Bosco et al., 2005; Damen, G.W.J.A, 2006; Marschark et al., 2007; Spencer et al., 2004; Thoutenhofd, 2006). Στο πρώτο μέρος της παρουσίασης θα αναλυθούν οι βασικές γλωσσικές δυσκολίες των παιδιών με απώλεια ακοής στον τομέα της ανάγνωσης και γραφής, καθώς και οι αιτίες που τις προκαλούν. Παράλληλα, θα γίνει ανάλυση των βασικών προσεγγίσεων κατά τη διδασκαλία της λογοτεχνίας στα παιδιά με απώλεια ακοής. Στο δεύτερο μέρος θα γίνει παρουσίαση της διδακτικής πρότασης-σεναρίου στο μάθημα της Λογοτεχνίας Α΄ Λυκείου σε μαθητές και μαθήτριες με απώλεια ακοής. Συγκεκριμένα, θα αξιοποιηθεί το Σχεδιάσμα Β2 από τους Ελεύθερους Πολιορκημένους του Διονύσιου Σολωμού, που εντάσσεται στο αναλυτικό πρόγραμμα της Μέσης Εκπαίδευσης, προσαρμοσμένο στις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών και μαθητριών με απώλεια ακοής, μέσω διαφοροποιημένης διδασκαλίας.

Βιογραφικά Σημειώματα

Η Κίκα Χατζηκακού είναι Διευθύντρια της Σχολής Κωφών-Γεώργιος Μάρκου. Είναι Φιλολόγος και Ειδική Εκπαιδευτικός Κωφών. Στο παρελθόν εργάστηκε στο Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας ως Συνδεδειγμένη Λειτουργός για παιδιά με απώλεια ακοής στη Μέση Εκπαίδευση. Παράλληλα, είναι ερευνήτρια στο χώρο της εκπαίδευσης κωφών. Ειδικότερα, έχει δημοσιεύσει σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά, έχει παρουσιάσει σε διεθνή συνέδρια και έχει γράψει κεφάλαια σε βιβλία, κ.α. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα επικεντρώνονται κυρίως στο χώρο της εκπαίδευσης κωφών, στην ενιαία εκπαίδευση, στις οικογένειες των κωφών παιδιών και στην Κοινότητα και ταυτότητα κωφών.

Η Ευαγγελία Κούννου κατάγεται από την Λευκωσία. Είναι Φιλολόγος, απόφοιτος της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Είναι κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου στην Ειδική Αγωγή από το Πανεπιστήμιο Λευκωσίας. Τα τελευταία τρία χρόνια εργάζεται ως φιλόλογος στη Σχολή Κωφών, Γεώργιος Μάρκου. Τα ενδιαφέροντα της επικεντρώνονται στην διδακτική μαθητών με μαθησιακές δυσκολίες στο γενικό σχολείο.

Δ΄ Συνεδρία

Δρ Χρυσάνθη Δημητρίου

Τίτλος Εισήγησης: Λογοτεχνία και Ιστορία

Περίληψη Εισήγησης

Η ολιστική και διαθεματική προσέγγιση των λογοτεχνικών κειμένων αποτελεί βασική αρχή της μεθοδολογίας της διδασκαλίας. Σε αυτό το πλαίσιο, η διερεύνηση της σχέσης Λογοτεχνίας και Ιστορίας αποτελεί σημαντικό εργαλείο για την ασφαλή προσέγγιση πολλών λογοτεχνικών κειμένων, τόσο ως προς τη χρονική τοποθέτηση της δημιουργίας των έργων όσο και για την ερμηνεία των γεγονότων που παρουσιάζονται εντός του έργου. Η παρούσα παρουσίαση θα εστιάσει σε παραδείγματα διδακτικών σεναρίων που εντάσσονται στο Αναλυτικό Πρόγραμμα της Γ΄ Γυμνασίου. Ξεκινώντας ωστόσο από περιπτώσεις που αφορούν το μάθημα της Λογοτεχνίας, η παρουσίαση στη συνέχεια θα επικεντρωθεί στον τρόπο με τον οποίο διάφορα λογοτεχνικά κείμενα μπορούν να εμπλουτίσουν τη διδασκαλία του μαθήματος της Ιστορίας. Τα παραδείγματα που εξετάζονται αναφέρονται τόσο στη χρήση πυρηνικών κειμένων με τα οποία οι μαθητές/τριες είναι ήδη εξοικειωμένοι/ες, όσο και με τη χρήση επιπλέον λογοτεχνικών κειμένων, τα οποία θα μπορούσαν να συμβάλουν σε μια πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση των υπό εξέταση ιστορικών γεγονότων αλλά και στην καλλιέργεια της ενσυναίσθησης.

Βιογραφικό Σημείωμα

Η Χρυσάνθη Δημητρίου είναι κάτοχος πτυχίου (Πανεπιστήμιο Κύπρου) καθώς και μεταπτυχιακού και διδακτορικού τίτλου στις Κλασικές Σπουδές (MPhil University of Cambridge, PhD University of Leeds). Η έρευνα και οι δημοσιεύσεις της εστιάζονται κατά κύριο λόγο στη ρωμαϊκή κωμωδία, τα αρχαία υπομνήματα, την πρόσληψη της κλασικής λογοτεχνίας στην Ύστερη Αρχαιότητα και τον Μεσαίωνα, καθώς και στη θέση του μαθήματος των Λατινικών στην εκπαίδευση, από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα. Έχει συνδιοργανώσει επιστημονικά συνέδρια στην Κύπρο και το εξωτερικό και έχει διδάξει ως συνεργάτις μαθήματα Κλασικών Γλωσσών στο University of Leeds, στο Πανεπιστήμιο Κύπρου και στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου, όπου και συντόνισε τη δημιουργία του πρώτου (και μοναδικού μέχρι στιγμής) μαθήματος Λατινικών που διδάσκεται εξ αποστάσεως στα ελληνικά. Ήταν επίσης η συντονίστρια του πρώτου Θερινού Σχολείου Κλασικών Γλωσσών της Θεολογικής Σχολής της Εκκλησίας της Κύπρου. Από το 2020 υπηρετεί ως Καθηγήτρια Φιλολογικών στη Μέση Εκπαίδευση, ενώ κατά τη σχολική χρονιά 2022-2023 υπηρέτησε και ως Σύμβουλος Φιλολογικών (Τομέας Μεταναστευτικής Πολιτικής). Είναι Γραμματέας του Κέντρου Λογοτεχνικών και Πολιτισμικών Σπουδών και Μέλος του Δ.Σ. του Συνδέσμου Ελλήνων Φιλολόγων Κύπρου «Στασίος».

Δρ Παναγιώτης Θωμά

Τίτλος Εισήγησης: Κένωσις και Αντίδοσις: συζητώντας τις προϋποθέσεις του διαλόγου της θεολογίας με τη λογοτεχνία και της αξιοποίησης των λογοτεχνικών κειμένων στα θεολογικά και φιλολογικά μαθήματα

Περίληψη Εισήγησης

Εκκινώντας από δύο θεολογικές έννοιες, την κένωση και την αντίδοση, οι οποίες ανάγονται στη Χριστολογία —όχι από θεολογικό μαξιμαλισμό αλλά ακριβώς γιατί σημαίνουν, η πρώτη την αυταπάρνηση, η δεύτερη τον (οντολογικό) διάλογο μεταξύ δύο πραγμάτων διά του οποίου χαρακτηριστικά του πρώτου αποδίδονται στο δεύτερο— η εισήγησή μου υπενθυμίζει κατ' αρχάς το δημιουργικό δέσιμο της θεολογικής γλώσσας (στη Βίβλο, στα πατερικά κείμενα, την υμνογραφία) με εκφραστικούς τρόπους της λογοτεχνίας, τουτέστιν τη μεταφορά, την αλληγορία, την τυπολογική και εικονιστική γλώσσα. Στη σύγχρονη εποχή, ο διαχωρισμός της κοσμικής από την θρησκευτική/εκκλησιαστική σφαίρα (στην κοινωνία και την τέχνη) επιβάλλει την εκ νέου διερεύνηση των σχέσεων μεταξύ της λογοτεχνικής έκφρασης/γλώσσας και της πίστης όπως καταγράφεται διαχρονικά στα θεολογικά κείμενα. Οι σχέσεις αυτές είναι υπαρκτές και εισηγούμαι πως οφείλει κανείς να τις εντοπίζει στο πλαίσιο της ομοιότητας ή της αναλογίας που συμβάλλει στην πανανθρώπινη υπαρξιακή αναζήτηση. Στη βάση των πιο πάνω, οι εκπαιδευτικοί που διδάσκουν θεολογικά/θρησκευτικά μαθήματα μπορούν να εμπλουτίζουν τη διδασκαλία με λογοτεχνικά κείμενα τα οποία προσφέρουν τη ζωντάνια, την ομορφιά και την ειλκρίνεια της μη στρατευμένης ματιάς, ενώ στα φιλολογικά μαθήματα, χρειάζεται από τη μια ανοικτότητα στον εντοπισμό των διακειμενικών σχέσεων με τη θεολογία και, από την άλλη, βαθύτερη γνωριμία με τον θεολογικό κειμενικό κανόνα. Με διαδραστικές μεθόδους εξοικείωσης με το εν λόγω υλικό (αυτές πρέπει να προάγουν την απόλαυση αλλά και την σύγκριση/ανάλυση) οι διδασκόμενοι θα αποκτήσουν κλειδιά για να ερμηνεύσουν ποιοτικά λογοτεχνικά έργα, καλλιεργώντας μέσω αυτών και την προσωπικότητά τους.

Βιογραφικό Σημείωμα

Ο Παναγιώτης Θωμά γεννήθηκε στη Λάρνακα το 1981. Σπούδασε θεολογία στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο και έλαβε μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών από το Holy Cross Greek Orthodox School of Theology στη Βοστώνη (2005). Αναγορεύτηκε διδάκτορας θεολογίας από το Αριστοτέλειο μετά από έγκριση διατριβής του για την έννοια του οικείου τόπου στο έργο των Ν. Γ. Πεντζίκη και Wendell Berry (2010). Δίδαξε Θρησκευτολογία στην Αγγλική Σχολή Λευκωσίας (2012-2022) και Διδακτική των Θρησκευτικών στην Προδημοτική/Δημοτική Εκπαίδευση στο Παν/μιο Frederick ως επισκέπτης λέκτορας (2012-2018). Από το 2015 έως το 2017 δίδαξε το Μεταπτυχιακό Σεμινάριο «Θεολογία και Πολιτισμός» στο Τμήμα Επιστημών της Αγωγής του Παν/μίου Κύπρου. Από το 2022 κ.ε. διδάσκει σε Δημόσια Σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης. Άρθρα και μελέτες του έχουν δημοσιευτεί σε ελληνόφωνα και αγγλόφωνα περιοδικά. Δημοσίευσε δύο μονογραφίες: *Τόπος Χρονοποιός. Κοινότητα, Φιλοπατρία, Ετεροτοπία και ο τόπος των Εσχάτων στα κείμενα των Νίκου Γ. Πεντζίκη και Wendell Berry* (Αρμός 2017) και *Διαρρηγνύοντας την Αμφιβολία* (Αρμός 2020). Είναι αρχισυντάκτης του ηλεκτρονικού περιοδικού *Συμ-βολή* της Ι. Μη/λεως Κυρηνείας. Μετά από ένταξη στο Μητρώο Εκπαιδευτών (2018) διατηρεί

συνεργασία με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου. Έχει συμμετάσχει, μεταξύ άλλων, σε δύο συνέδρια της Παιδαγωγικής Εταιρίας Κύπρου (2013 και 2015) και σε συνέδρια για τη σχέση θεολογίας και λογοτεχνίας. Έχει μεταφράσει παραμύθια του Όσκαρ Ουάιλντ και της Σέλμα Λάγκερλεφ (Αρμός, 2013-2015) και έχει δημοσιεύσει τα παραμύθια *Δροσσοσταλίδα* (Ακτίς 2012) και *Η χορωδία των Χριστουγέννων* (Αρμός 2016) και το αφήγημα *Ο Μονόλογος του Σαλιγκαριού* (Αρμός 2022). Διηγήματά του έχουν δημοσιευτεί στα περιοδικά *Πόρφυρας* και *Το Κοράλλι*, καθώς και στον τόμο *Memories of Yesterday* (Πορεία 2019). Τραγούδια σε στίχους του δημοσιεύονται στις δισκογραφικές εργασίες του Γιώργου Καλογήρου *Καλά το λεν για το φεγγάρι* (ILP Productions 2009) και του Χρυσόστομου Σταμούλη *Αγάπη σ' αγαπάω* και *Γελάς* (Αρμός 2013 και 2020).

Ε΄ Συνεδρία

Δρ Κυριάκος Ιωάννου

Τίτλος Εισήγησης: Η διδασκαλία της ιδιωματικής “9ης Ιουλίου” στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Περίληψη Εισήγησης

Το εμβληματικό επικό ποίημα του Βασίλη Μιχαηλίδη (1849-1917) με τίτλο «Η 9η Ιουλίου του 1821 εν Λευκωσία (Κύπρου)» γράφτηκε το 1894, εκτείνεται σε 560 δεκαπεντασύλλαβους στίχους, είναι συνθεμένο στην κυπριακή διάλεκτο, ενώ, με βάση τη βιβλιογραφία, θεωρείται το πιο δημοφιλές ποίημα ολόκληρης της κυπριακής λογοτεχνίας. Μάλιστα, αξίζει να σημειωθεί ότι η δημοφιλία του ποιήματος αυτού είναι τόσο μεγάλη, ώστε, σύμφωνα με μαρτυρίες, αρκετοί εξακολουθούν να πιστεύουν ότι πρόκειται για δημοτικό τραγούδι. Στόχος της ανακοίνωσής μας είναι να προχωρήσουμε σε ορισμένες επισημάνσεις που αφορούν τη διδασκαλία της μιχαηλιδικής «9ης Ιουλίου» στην κυπριακή δευτεροβάθμια εκπαίδευση, εστιάζοντας κυρίως στα πιθανά προβλήματα που ανακύπτουν κατά τη διδακτική πράξη, αλλά και στους τρόπους εκείνους που θα καταστήσουν το ποίημα πιο ελκυστικό στους μαθητές. Ειδικότερα, όσον αφορά την κυπριακή διάλεκτο, θα προσπαθήσουμε να εξετάσουμε κατά πόσον το συγκεκριμένο ποίημα εντάσσεται περισσότερο στο φάσμα της βασιλέκτου ή της μεσολέκτου ή της ακρολέκτου και αν το γεγονός αυτό συντελεί στην επιδείνωση των ενδεχόμενων δυσκολιών και προβλημάτων.

Βιογραφικό Σημείωμα

Ο Κυριάκος Ιωάννου είναι διδάκτορας Νεοελληνικής Φιλολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, μεταδιδακτορικός ερευνητής στο ίδιο πανεπιστήμιο, διδάσκων στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο και υπεύθυνος έκδοσης του φιλολογικού και λογοτεχνικού περιοδικού *Κυπριακή Εστία*. Έχει συγγράψει/επιμεληθεί 14 βιβλία, ενώ περισσότερες από 80 επιστημονικές εργασίες του έχουν δημοσιευτεί μεταξύ άλλων σε σύμμεικτους τόμους, σε πρακτικά διεθνών συνεδρίων και σε διάφορα κυπριακά, ελληνικά και διεθνή περιοδικά. Αντικείμενο των ερευνητικών ενδιαφερόντων του αποτελούν η κυπριακή και η ευρύτερη νεοελληνική λογοτεχνία, η εκδοτική των κειμένων και η επιμέλεια των εκδόσεων, οι αρχαιοδιφικές, παλαιογραφικές και βιβλιογραφικές αναζητήσεις, καταγραφές κτλ., καθώς και η κυπριακή λογοτεχνική κριτική κατά την περίοδο του Μεσοπολέμου. Τον Σεπτέμβριο του 2021, ο Κυριάκος Ιωάννου ανακηρύχθηκε επίτιμος δημότης του Δήμου Λευκονοίκου για την επιστημονική συμβολή του στην ανάδειξη του ποιητικού έργου του Βασίλη Μιχαηλίδη.

Παναγιώτης Νικολαΐδης

Τίτλος Εισήγησης: Ιδεολογικά και πρακτικά ζητήματα για μια απενοχοποιημένη και ελκυστική διδασκαλία των διαλεκτικών λογοτεχνικών κειμένων στο μάθημα των Νέων Ελληνικών

Περίληψη Εισήγησης

Η παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζει τις ιδεολογικές και πολιτικές διαστάσεις της χρήσης της κυπριακής διαλέκτου στη λογοτεχνία και κατ' επέκταση στην εκπαίδευση, γεγονός που καθιστά τη χρήση της διαλέκτου ένα διαφιλονικούμενο ζήτημα. Απέναντι σ' αυτές τις αντικρουόμενες και παραμορφωτικές ιδεολογικές οπτικές, έχουν απαντήσει πρακτικά με το λογοτεχνικό τους έργο, αλλά και με θεωρητικά κείμενα οι κορυφαίοι ποιητές του τόπου, οι οποίοι θεωρούν ότι η χρήση της διαλέκτου στη λογοτεχνία, πέρα από τη μοναδική μουσικότητα και εκφραστικότητα της, επικυρώνει μια άλλη όψη της κυπριακής πραγματικότητας μέσα στο ευρύτερο πανελλήνιο μωσαϊκό. Αφού, λοιπόν, καταδειχθεί το έντονα φορτισμένο ιδεολογικό τοπίο γύρω από τη χρήση της διαλέκτου στη λογοτεχνία και στην εκπαίδευση, το οποίο συσκοτίζει την αναγνωστική προσέγγιση και την αισθητική απόλαυση των διαλεκτικών λογοτεχνικών κειμένων, στη συνέχεια προτείνονται συγκεκριμένοι μέθοδοι διδασκαλίας μέσα στο εφαρμοσμένο πλαίσιο του λογοτεχνικού γραμματισμού και του ισχύοντος αναλυτικού προγράμματος, που καθιστούν τη διδασκαλία των διαλεκτικών κειμένων στο μάθημα των Νέων Ελληνικών απενοχοποιημένη και ελκυστική.

Βιογραφικό Σημείωμα

Ο Παναγιώτης Νικολαΐδης γεννήθηκε στη Λευκωσία το 1974 και εργάζεται ως φιλόλογος στη Μέση εκπαίδευση. Έχει εκδώσει τις ποιητικές συλλογές *Σαν ίαμβος καθρέφτης* (Πλανόδιον, Αθήνα 2009, Κρατικό Βραβείο Πρωτοεμφανιζόμενου Λογοτέχνη)· *Ξενιτεύομαι μ' ένα φωνήεν* (Πλανόδιον, Αθήνα 2012)· *Οινοποίηση* (ιδιωτική έκδοση, Κύπρος 2014)· *Παραλογή* (Gutenberg, Αθήνα 2016)· *Μια στο λευκό και δυο στο μαύρο. Σονάτα για την αφαίρεση* (Θράκα, Αθήνα 2017, μαζί με τον ποιητή Μιχάλη Παπαδόπουλο)· *Η νύφη του Ιούλη* (Σμίλη, Αθήνα 2019, Βραβείο Jean Moreas για την καλύτερη ποιητική συλλογή στην Ελλάδα το 2019 και συμπερίληψη στη βραχεία λίστα των Κρατικών βραβείων Ελλάδας) και τέλος *Ριμαχό* (Σμίλη, Αθήνα 2022). Έχει εκδώσει επίσης τη μελέτη *Με λογισμό και μ' όνειρο. Σκέψεις πάνω σε δύο ποιήματα και δύο δοκίμια του Θεοδόση Νικολάου* (Ακτίς, Κύπρος 2016), τη συναγωγή κριτικών κειμένων *Η γενιά της κατοχής και της αφθονίας. 14 κριτικά κείμενα για τη σύγχρονη ποίηση στην Κύπρο μετά το '90* (Διόραμα, Κύπρος 2018), καθώς και τη μελέτη *Έλενα Τουμαζή Ρεμπελίνα. Εισαγωγή στο έργο της* (Διόραμα 2020). Επίσης, μαζί με τον ποιητή Γιώργο Χριστοδουλίδη εξέδωσαν την *Ανθολογία Κυπριακής Ποίησης 1960-2018* (εκδ. Κύμα 2018). Ποιήματά του έχουν μεταφραστεί στις κυριότερες ευρωπαϊκές γλώσσες.

Συζήτηση Στρογγυλής Τραπέζης

Βιογραφικά Σημειώματα Εκπαιδευτικών-Λογοτεχνών

Ευφροσύνη Μαντά-Λαζάρου

Η Ευφροσύνη Μαντά-Λαζάρου σπούδασε Ελληνική Φιλολογία στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Εργάστηκε στη Μέση Εκπαίδευση και στην Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας του Υπουργείου Παιδείας ως συντονίστρια Προγραμμάτων Λειτουργικού Αλφαριθμητισμού. Από το 2003 μέχρι το 2011 υπηρέτησε στα Σχολεία Ζώνης Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας της εντός των Τειχών Λευκωσίας για τον σχεδιασμό και εφαρμογή εκπαιδευτικών και κοινωνικών προγραμμάτων για μετανάστες και πολιτικούς πρόσφυγες. Τιμήθηκε με το Κρατικό βραβείο ποίησης για το έργο της *Ο Νώε στην πόλη* (Πλανόδιον, 2012).

Ποιητικά έργα: *Οι Μέρες Υφάντρες Οι Νύχτες Γυμνές* (Λευκωσία 2002), *Το Μέσα Φόρεμα* (Αφή, 2011), *Ο Νώε στην πόλη* (Πλανόδιον 2012), *Ναρκοσυλλέκτρια* (Γαβριηλίδης 2014), *Κρανίο Κύκλωπα* (Εντευκτήριο 2019), *Ένα δέντρο λιβάνι και πάλι ο ξηρανθός* (Βακχικό 2020).

Πεζά: *Χωρίς την Αριάδνη. Στη χώρα του αυτισμού παρέα με την ποίηση* (Γκοβόστης 2006), *Φίλε μου εγώ δεν είμαι σαν και σένα* (Λευκωσία 2006).

Ο Νώε στην πόλη, μεταφράστηκε στα ιταλικά από τον C. Sangiglio. Ο *Νώε στην πόλη* και η *Ναρκοσυλλέκτρια* μεταφράστηκαν στα σερβικά από τον Sasha Djordjevic. Τιμήθηκαν αντίστοιχα από την Ένωση Μεταφραστών Λογοτεχνίας της Σερβίας και από την Ακαδημία Επιστημών και Τεχνών της Σερβίας.

Παναγιώτης Νικολαΐδης

Ο Παναγιώτης Νικολαΐδης γεννήθηκε στη Λευκωσία το 1974 και εργάζεται ως φιλόλογος στη Μέση εκπαίδευση. Έχει εκδώσει τις ποιητικές συλλογές *Σαν ίαμβος καθρέφτης* (Πλανόδιον, Αθήνα 2009, Κρατικό Βραβείο Πρωτοεμφανιζόμενου Λογοτέχνη)· *Ξενιτεύομαι μ' ένα φωνήεν* (Πλανόδιον, Αθήνα 2012)· *Οινοποίηση* (ιδιωτική έκδοση, Κύπρος 2014)· *Παραλογή* (Gutenberg, Αθήνα 2016)· *Μια στο λευκό και δυο στο μαύρο. Σονάτα για την αφαίρεση* (Θράκα, Αθήνα 2017, μαζί με τον ποιητή Μιχάλη Παπαδόπουλο)· *Η νύφη του Ιούλη* (Σμίλη, Αθήνα 2019, Βραβείο Jean Moreas για την καλύτερη ποιητική συλλογή στην Ελλάδα το 2019 και συμπερίληψη στη βραχεία λίστα των Κρατικών βραβείων Ελλάδας) και τέλος *Ριμαχό* (Σμίλη, Αθήνα 2022). Έχει εκδώσει επίσης τη μελέτη *Με λογισμό και μ' όνειρο. Σκέψεις πάνω σε δύο ποιήματα και δύο δοκίμια του Θεοδόση Νικολάου* (Ακτίς, Κύπρος 2016), τη συναγωγή κριτικών κειμένων *Η γενιά της κατοχής και της αφθονίας. 14 κριτικά κείμενα για τη σύγχρονη ποίηση στην Κύπρο μετά το '90* (Διόραμα, Κύπρος 2018), καθώς και τη μελέτη *Έλενα Τουμαζή Ρεμπελίνα. Εισαγωγή στο έργο της* (Διόραμα 2020). Επίσης, μαζί με τον ποιητή Γιώργο Χριστοδουλίδη εξέδωσαν την *Ανθολογία Κυπριακής Ποίησης 1960-2018* (εκδ. Κύμα 2018). Ποιήματά του έχουν μεταφραστεί στις κυριότερες ευρωπαϊκές γλώσσες.

Αιμίλιος Σολωμού

Ο Αιμίλιος Σολωμού γεννήθηκε το 1971. Σπούδασε Ιστορία-Αρχαιολογία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και Δημοσιογραφία σε σχολή τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Προχώρησε σε μεταπτυχιακές σπουδές στη Νεοελληνική Φιλολογία στο Παν. Κύπρου. Εργάστηκε ως δημοσιογράφος σε πρωινή καθημερινή εφημερίδα. Είναι εκπαιδευτικός στη Μέση Εκπαίδευση. Διηγήματά του δημοσιεύτηκαν σε περιοδικά και συμπεριλήφθηκαν σε ανθολογίες στην Κύπρο και στο εξωτερικό. Έχει εκδώσει τα βιβλία παιδικής λογοτεχνίας *Το σκιάχτρο* (2000, αυτοέκδοση και 2018, Πατάκης), *Το ποτάμι* (2020, Πατάκης) και τα μυθιστορήματα για ενήλικες *Ώσπερ στρουθίον, τάχος επέτασας* (2003), *Ένα τσεκούρι στα χέρια σου* (2007, Άνευ, Κρατικό Βραβείο Μυθιστορήματος), το *Ημερολόγιο μιας απιστίας* (2012, Ψυχογιός, Βραβείο Λογοτεχνίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης) και *Το μίσος είναι η μισή εκδίκηση* (2015, Ψυχογιός).

Αθηνά Τέμβριου

Η Αθηνά Τέμβριου σπούδασε Αγγλική Λογοτεχνία και Γλώσσα στο State University of New York at Stony Brook (Η.Π.Α) και συνέχισε τις μεταπτυχιακές της σπουδές στο University of Sussex στο Ηνωμένο Βασίλειο, με κύριο θέμα τη λογοτεχνία της Αγγλικής Αναγέννησης. Είναι μέλος του διοικητικού συμβουλίου της Εθνικής Εταιρείας Ελλήνων Λογοτεχνών Κύπρου και του Συνδέσμου Χαρισματικών Παιδιών Κύπρου. Είναι επίσης μέλος του ΠΕΝ και του Συνδέσμου Ηνωμένων Εθνών Κύπρου. Ποιήματα και μελέτες της έχουν δημοσιευτεί σε λογοτεχνικά περιοδικά (Ροetix, Νέα Εστία, κλπ.) και ανθολογίες στην Κύπρο και στο εξωτερικό. Οι ποιητικές συλλογές της είναι: *Της Πατρίδας και της Νιότης* (Εκδόσεις Πήλιο, 1997), *Μετάβαση* (Εκδόσεις Εν Τύποις, 2009) και *Ανάμεσα στους Ήχους* (Εκδόσεις Εν Τύποις, 2017). Οι ποιητικές συλλογές «*Ήλιος και Άνεμος*» και ποιήματα στην Αγγλική γλώσσα *αναμένονται εντός του 2023*. Έχει διακριθεί στον διαγωνισμό ποίησης Theatre for Mankind, UK, στον διαγωνισμό ποίησης για μικρή συλλογή του Καφενείου των Ιδεών στην Ελλάδα, του Πανεπιστημίου της Βαυαρίας και επίσης του UK National Poetry Competition. Ποιήματά της έχουν μεταφραστεί στα Αγγλικά, στα Ιταλικά και στα Γερμανικά. Ασχολείται με την κριτική και μετάφραση λογοτεχνίας. Είναι καθηγήτρια Αγγλικής Λογοτεχνίας και Γλώσσας στη Δημόσια Γενική Εκπαίδευση. Επίσης, έχει αρθρογραφήσει ως δημοσιογράφος.

Μαρία Τζιαούρη-Χίλμερ

Η Μαρία Τζιαούρη-Χίλμερ γεννήθηκε στην Κύπρο (1972). Έχει κάνει σπουδές Φιλολογίας και Μουσικής στην Αθήνα και μετεκπαίδευση στην Πολιτιστική Διαχείριση στη Γερμανία. Από το 2009 ζει και εργάζεται στην Κύπρο ως φιλόλογος στη δημόσια εκπαίδευση. Ποιήματα και διηγήματά της έχουν δημοσιευθεί σε έντυπα και ηλεκτρονικά περιοδικά, ενώ συμμετείχε και σε λογοτεχνικά φεστιβάλ στην Κύπρο. Το πρώτο της βιβλίο με μικρά και μεγάλα πεζά με τον τίτλο *Γραμμή ανάμεσά μας*, (Εκδ. Το Ροδακίό- Αθήνα 2020) συμπεριλήφθηκε στη βραχεία λίστα των Κρατικών Βραβείων Κύπρου (2020). Τον Ιούλιο του 2022 κυκλοφόρησε το δεύτερο βιβλίο της (Εκδ. *Σαιξπηρικών*) με τίτλο *Ελλιπές μέτρο*.